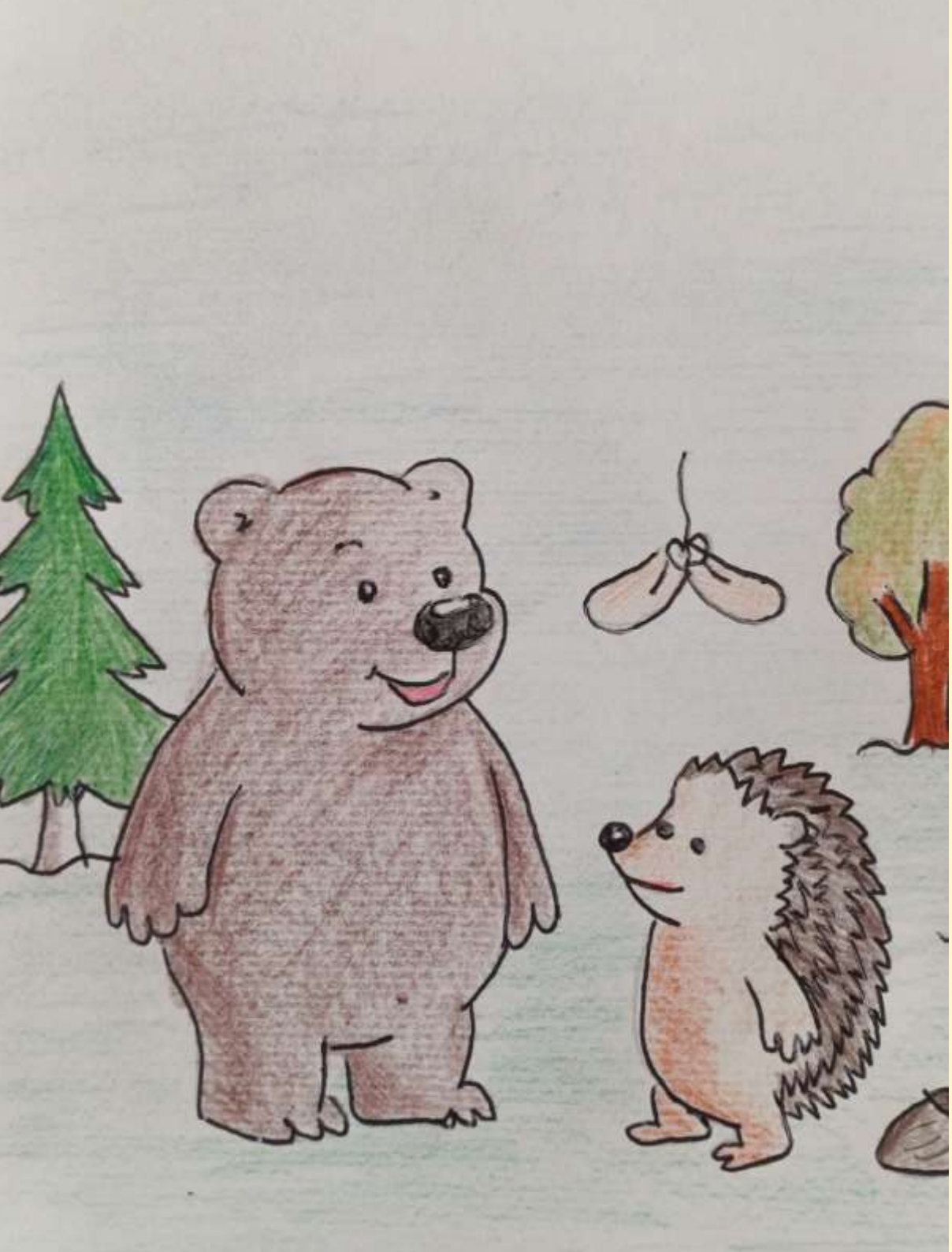

Tina Dovč

MEDVED MIRKO RAZISKUJE GOZD

Ilustrirala Tina Dovč

Tina Dovč

Medved Mirko raziskuje gozd

Ilustrirala

Tina Dovč

Strokovni pregled

Primož Štular, mag. inž. gozd.

Založila

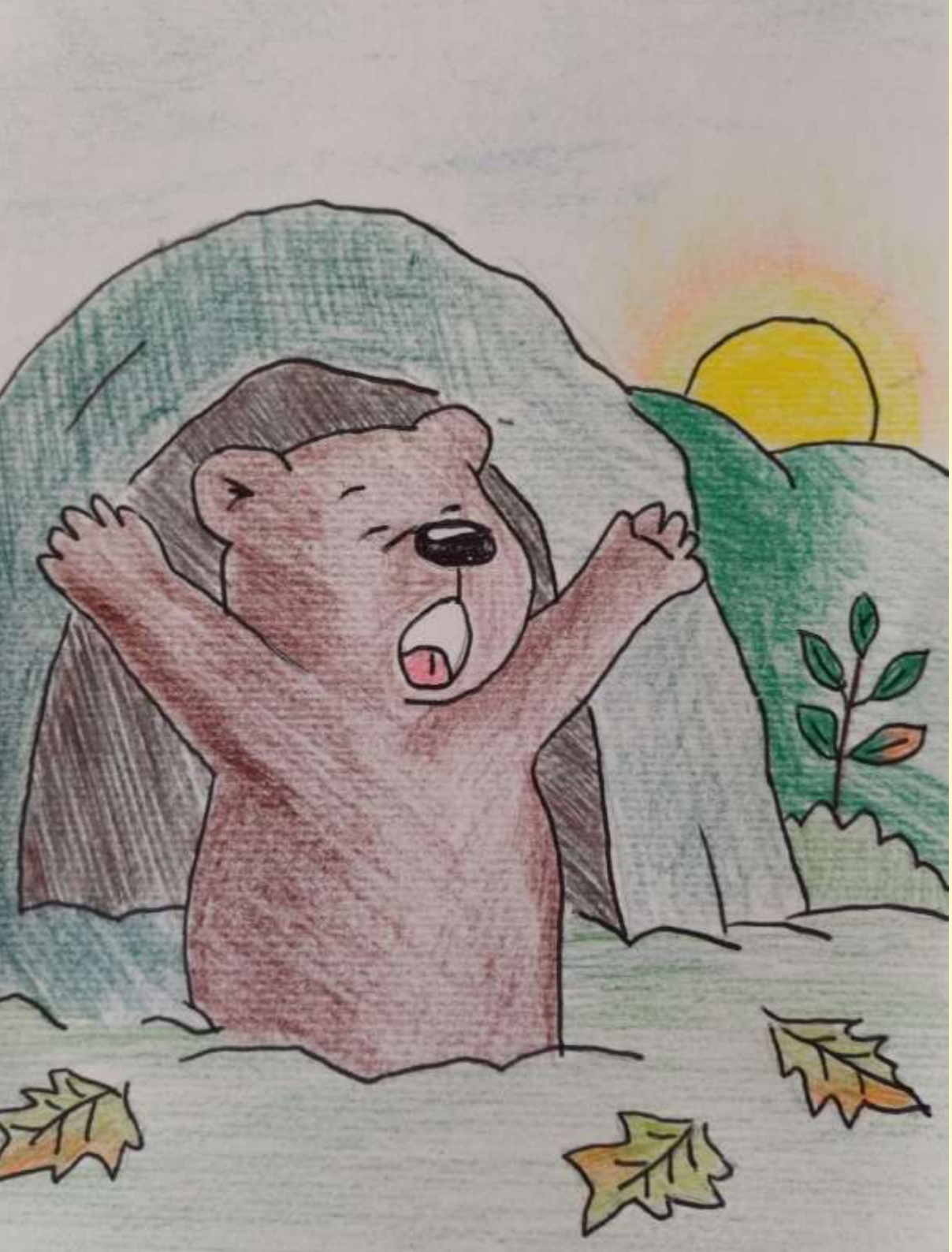
REALKA, Jasna Colnerič, s. p.

Lastine 2e, 3250 Rogaška Slatina

Leto izdaje

2026, nova dopolnjena izdaja

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani
COBISS.SI-ID 305409027
ISBN 978-961-97678-6-3 (PDF)

Nekega jesenskega jutra se je medved Mirko počasi prebudil iz spanca. Pretegnil je svoje velike šape, široko zazehal in pokukal iz svojega zavetja pod podrtim starim hrastom v dolini Vobence. Še malo, pa si bo uredil svoj zimski brlog.

»Kako lepo diši jesen!« je veselo rekel in se podal v nov dan.

Sonce je prijetno grelo gozd, ptički so prepevali svojo pesem. Mirko se je odpravil na sprehod, saj ga je zanimalo, kaj vse se skriva v gozdu. Sicer pa se je dogovoril s svojim prijateljem Jurijem, da se srečata na križišču poti med gabrom in trepetliko, na poti, ki vije mimo reke.

Na gozdni poti je torej srečal svojega prijatelja, ježka Jurija.

»Dobro jutro, Mirko!« ga je pozdravil Jurij. »Ravno pravi čas si se zbudil. Danes ti bom pokazal skrivnosti našega gozda.«

Mirko se je navdušeno nasmehnil. »Komaj čakam!«

Jurij ga je najprej odpeljal do dela gozda, kjer so rasli listavci.

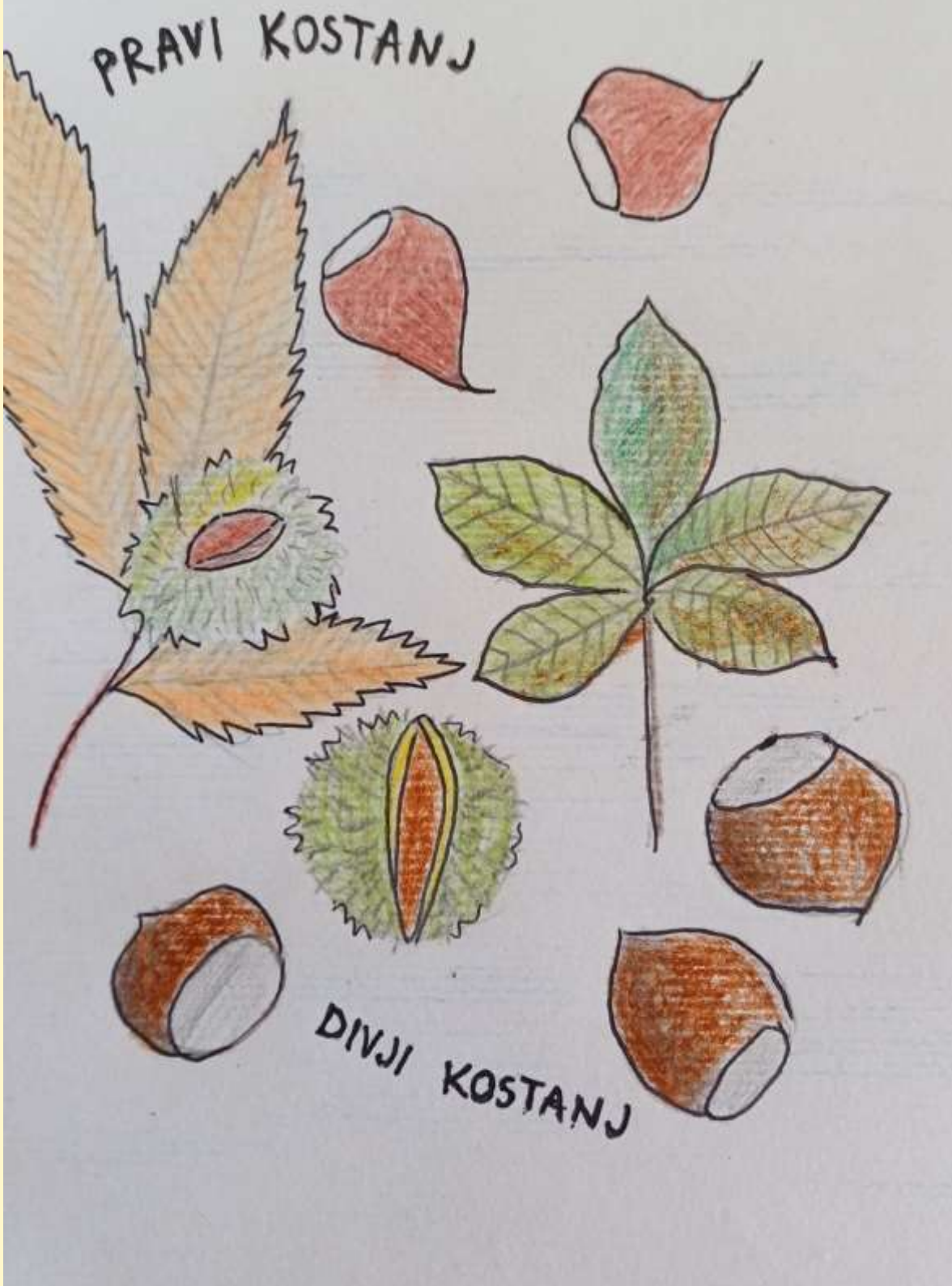
»Poglej okoli sebe,« je dejal. »Listavci imajo široke liste, ki so različnih oblik. Jeseni se obarvajo rumeno, oranžno in rdeče. Klorofil, ki obarva liste zeleno, se jeseni razgradi in razkrijejo se drugi pigmenti. To so snovi, ki dajejo listom dreves barvo. Drevesa nato odvržejo listje, da se pripravijo na zimske temperature in sneg.« Mirko je imel od začudenja kar okrogle oči. Čisto drugače in prav imenitno je, če greš na sprehod z nekom, ki se spozna na gozd.

Najprej sta prišla do mogočne bukve.
»Bukev ima gladko sivo lubje in njen plod se imenuje žir,« je razložil Jurij. »Če si polh, veverica, divji prašič, miš, gozdna ptica ali rjavi medved, ga imaš rad, sicer pa večini živali ni prav nič okusen. Vsebuje namreč grenko snov, tanine.«

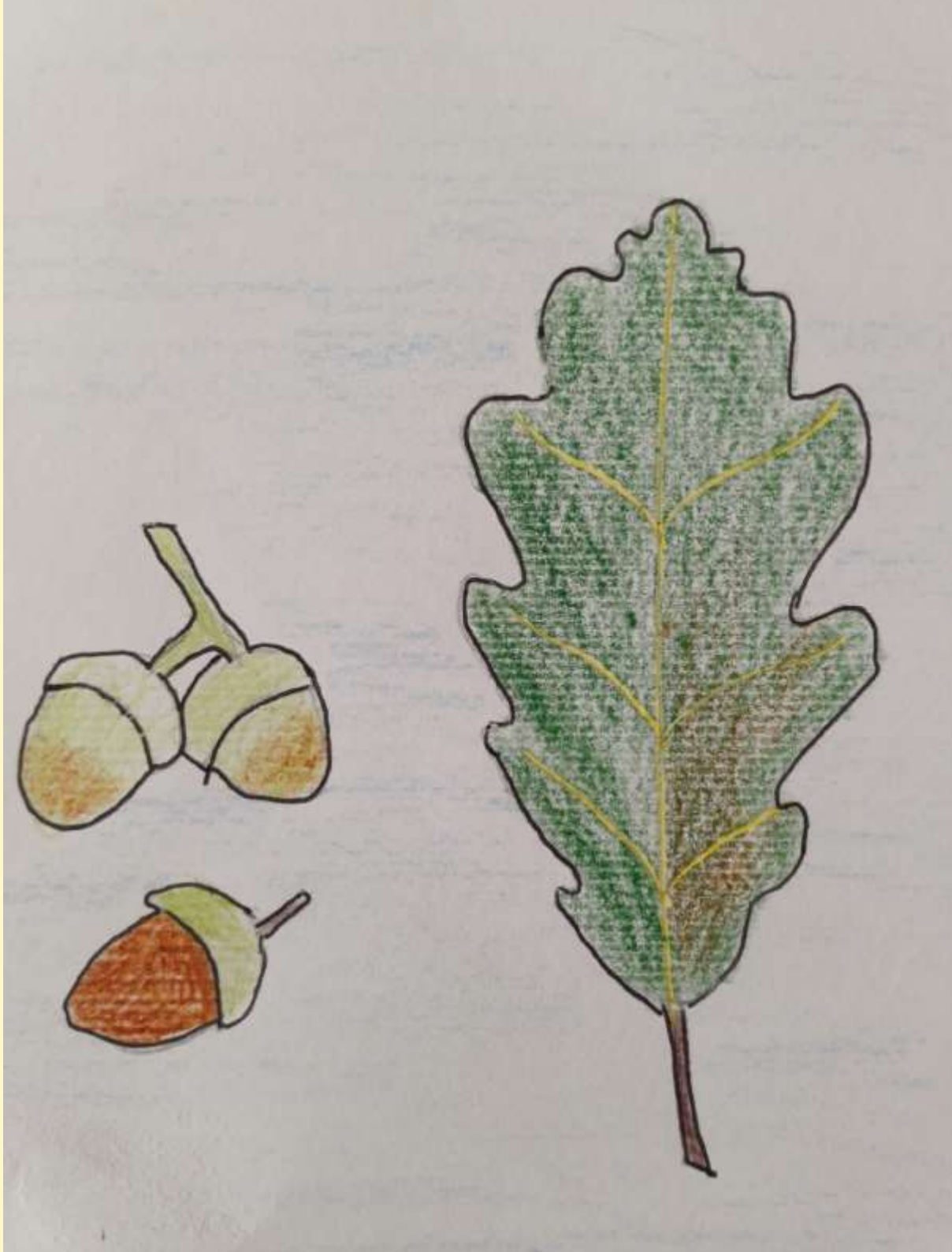
Nekoliko naprej je rasel velik kostanj.
»Jeseni nam podari okusne kostanje, ki jih ljudje radi pečejo. Užiten je pravi kostanj, poznamo pa tudi divji kostanj.« Ježek Jurij je pokazal na nekaj podobnega … njemu!
»Kje pa so kostanji?« je začudeno vprašal medved Mirko. Ježek Jurij je dejal: »To je ježica. Izgleda kot mi, ježki, zato se tudi tako imenujejo. Notri pa se skrivajo... Poglej!«
Ni bilo treba ravno veliko dela, že je medved Mirko s šapkama odprl ježico in prikazali so se pravi pravcati kostanji.

Pot sta nadaljevala po mehki podrasti, ko je ježek Jurij od navdušenja poskočil in zaklical: »Juhuhu, lipa!« Kakšno veselje! Jurij je podučil medveda Mirka: »Lipa je krasno drevo. V začetku poletja nabiramo lipovo cvetje za čaj. Najdemo jo tudi ob gozdnem robu kot zdajle midva. V središčih vasi so se včasih zbirali pod njeno ogromno krošnjo. Postala je simbolno drevo slovenstva in slovanstva.«

Pot ju je vodila do gromozanskih hrastov.
»Veš,« je rekel Jurij, »hrastov je več vrst. Nekateri imajo velike, globoko zarezane liste, drugi nekoliko manjše. Imenujemo jih dob, graden, cer in tako naprej. Iz hrasta plutovca izdelujejo celo plutovinaste zamaške. Vsi pa rodijo želode.«
Mirko se je spomnil, kako je enkrat med sprehodom mimo šole proti mostu pri enem izmed smetnjakov videl odvržen plutovinast zamašek. Z zanimanjem je pobral želod in ga občudoval. Ježek Jurij ga je podučil: »Želodi so zelo hranljivi, zato so hrana mnogim živalim. Da iz želoda zraste nov hrast, je potrebno veliko svetlobe. In še veverice jih odnesejo in skrijejo po duplih in drugih skrivališčih. In ker so veverice prave pozabljivke, iz kakšnega zablodelega želoda kaj hitro zraste pravi novi hrast.«

Nedaleč stran je rasel javor. Ježek Jurij je zaklical: »Poglej, ostrolistni javor! Pogost je tudi gorski javor, le bolj v hribih, in pa maklen.« Medved Mirko je vprašal: »In kaj rodi javor?« Jurij mu je odgovoril: »Javor rodi padalce ali letalce ali helikopterčke. To sta dva plodiča s krilcema, ki se držita skupaj. To pa zato, da ju veter lahko ponese daleč od matičnega drevesa. Tako ima več možnosti, da zraste novo drevo!« Mirko je bil navdušen nad tem, kako je v naravi ustvarjeno vse točno tako, kot mora biti.

Ob potočku je rasla jelša.

»To je črna jelša, ki ima rada mokra tla, zato pogosto raste ob vodi,« je povedal Jurij. »Kdaj je celo kakšen kraj dobil ime po jelši. Na primer Olševek v Šenčurju.«

Ko sta si ogledala listavce, ga je ježek Jurij vodil v temnejši del gozda.

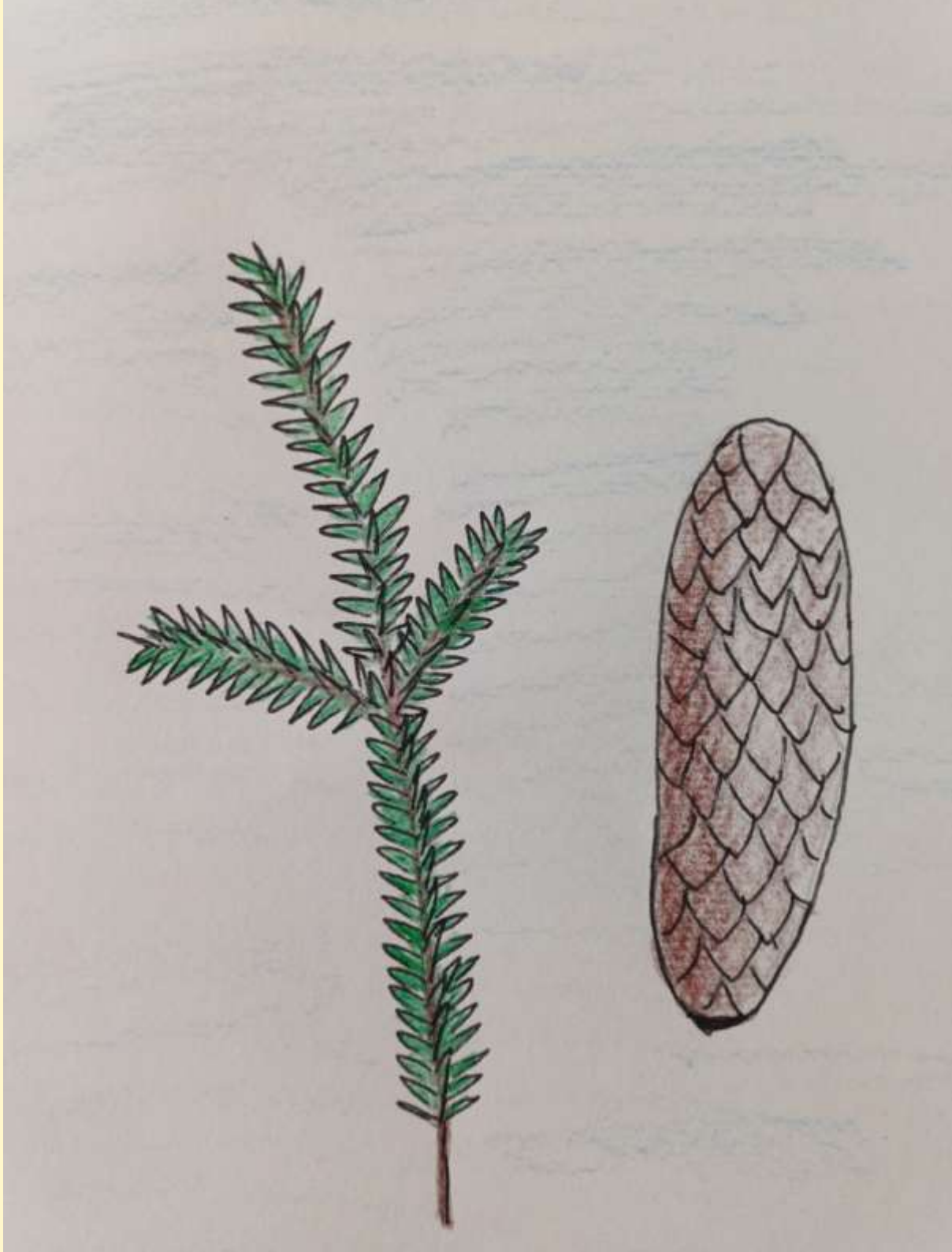
»Tukaj rastejo iglavci,« je dejal Jurij. »Liste imajo dolge in špičaste, zato jih imenujemo iglice, ker izgledajo kot igle za šivanje. In malo tudi kot moje bodice! Ta drevesa so odporna na mraz, zato ostanejo zelena skozi celo leto.«

Na gozdni poseki sta rasla visoka praprot in trava. Spodaj ob poti je tekel potok. Praprot se lahko zelo razraste. Ježek Jurij ga je spomnil na čarobno moč praproti: »Veš, Mirko, od nekdaj so ljudje verjeli, da če na kresno noč pade praprotno seme v škorenj, potem lahko slišijo govorico nas, živali! No, v resnici praprot nima semen, temveč trose, s katerimi se razmnožuje. Skrivajo se na spodnji strani listov.« Medved Mirko je dobro poznal gosto praprot, skozi katero se je včasih prebijal na svojih poteh.

Naprej sta občudovala visoko smreko.
»Njene storže pogosto najdemo na tleh,« je povedal Jurij. »Ob toplem vremenu se razprejo in veter raznese krilata semena. Če jih odloži na primerno mesto, lahko iz tega semena zraste novo drevo.« Medved Mirko se je spomnil, da je spomladi, malo po tem, ko se je prebudil iz zimskega spanja, v gozdu videl hoditi ljudi. Smukali so se okoli smrečic. Le kaj so iskali? »Nabirali so smrekove vršičke, ki imajo veliko zdravilnih lastnosti. Iz njih izdelujejo sirup,« je razložil Jurij.

Zraven je rasla skupina borov.
»Bor ima dolge iglice, ki rastejo skupaj po dve, njegovo lubje pa je rjavkasto in razpokano. Poglej, kako svetlo je tukaj! Bor ima rad svetlobo. Predvsem rdeči bor raste na slabih tleh, pa še odporen je na sušo in zmrzal. Jeseni dozorijo storžki, iz njih pa semena izletijo naslednje leto.«
»Vau!« je bil navdušen Mirko.

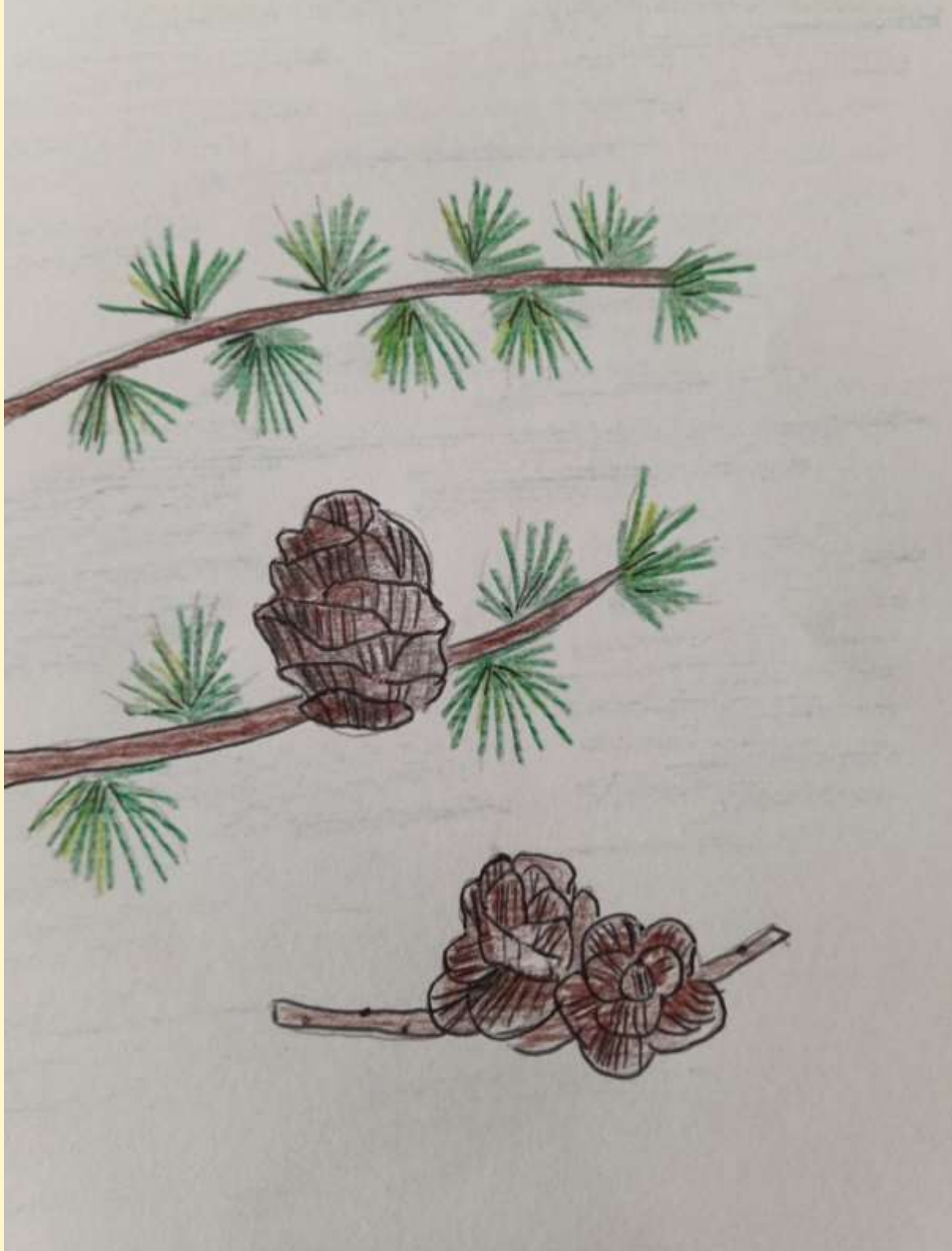
Nekaj korakov naprej je stala jelka.
»Njene iglice so mehkejše in ploščate, temno zelene, na spodnji strani pa imajo dve črti. Za razliko od smreke jelove iglice prav nič ne bodejo! Storži pa rastejo pokonci na vejah in razpadejo na drevesu, zato jih na tleh ne moreš nikoli najti.«
Medved Mirko, tak sladkosnedec, kot je bil, se je takoj spomnil, katero je drugo ime za jelko: »Jelki rečemo tudi hoja. Čebele nabirajo jelovo mano na iglicah jelke in lubja, iz katere naredijo hojev med.«
Medvedu Mirku so se začele cediti sline ob misli na sladek med. Tega je polizal spotoma, ko je v enem od čebelnjakov lani iskal ličinke in bube. Čebelnjak je za medvede prava dobro založena shramba.

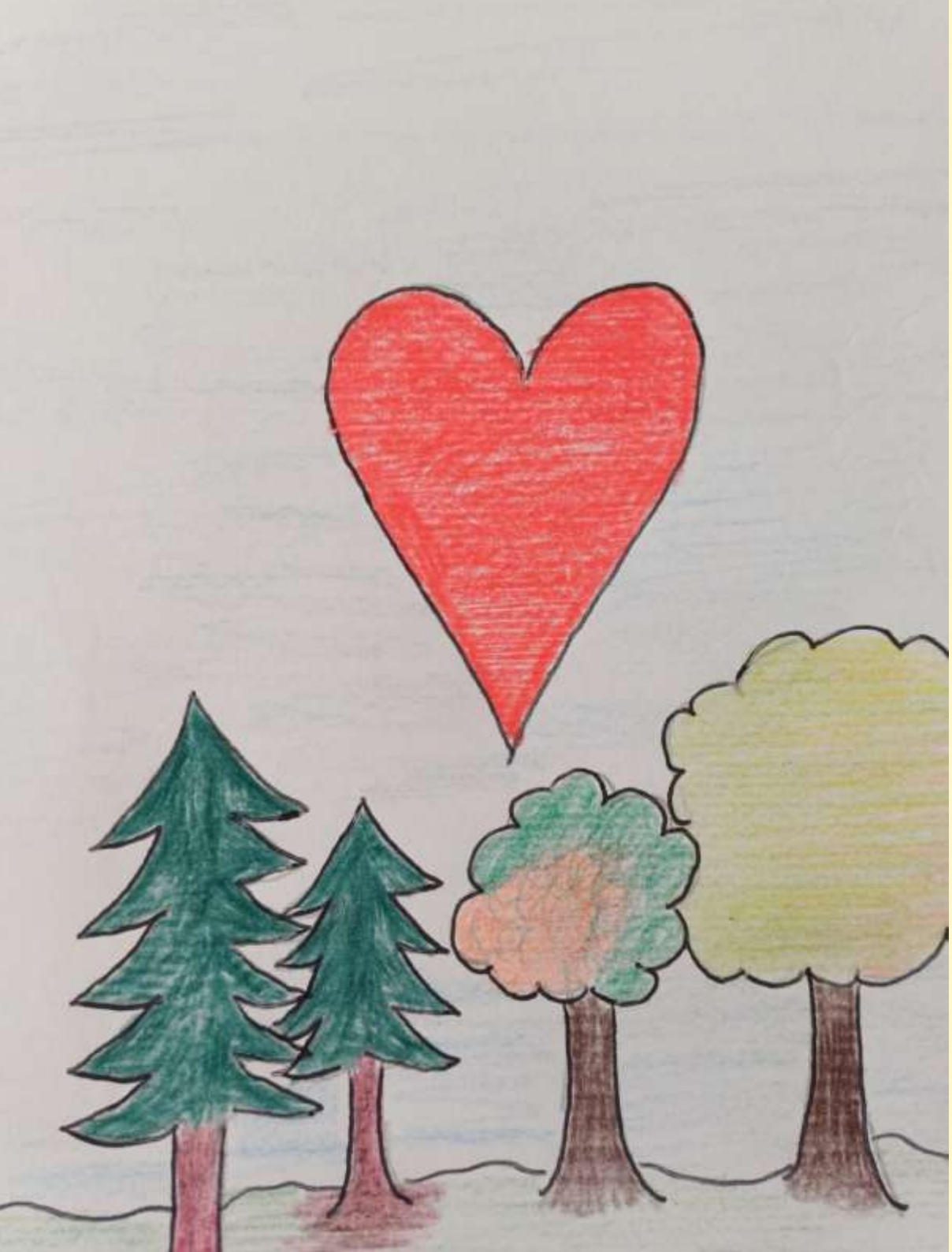

Pri križišču glavnih poti je rasla mogočna tisa. »Tisa je zelo posebno drevo,« je opozoril Jurij. »Njeni rdeči plodovi so lepi, vendar niso primerni za uživanje in jih vedno samo občudujmo. Celotna rastlina je za človeka, krave in konje strupena, razen rdečega mesnatega ovoja okrog semena. Za divjad, ovce in koze pa nima posledic. In nikoli, res nikoli, ne nabirajmo vršičkov tise, saj so prav iglice najbolj strupene!« Medved Mirko je dejal: »Tako lepa, a tako strupena!« Spomnil se je, da je kar nekaj tis srečal, ko je vandral po dolini reke Kokre in se smukal okoli tamkajšnjih kmetij. V bližini domačij je pogosto stala velika tisa. »Tise so že od nekdaj veljale za posebno, sveto drevo. Dosežejo visoko starost, tudi do 1000 let!«

Na hribčku so stali trije visoki macesni. Ježek Jurij je razložil: »Poglej, medved Mirko! Macesni! Kako lepo žarijo v rumeni barvi! Še malo, pa bodo tudi njim odpadle iglice. Macesen je edini domači iglavec, ki odvrže iglice!« Medved Mirko se je spomnil, kako se je lani konec oktobra sprehajal tam okoli Vršiča in proti Slemenovi špici zrl v zlatorumene krošnje macesnovih dreves. Kako lep prizor je bil, preden se je zazibal v zimsko spanje!

Mirko je bil navdušen.

»Nisem vedel, da je v našem gozdu toliko različnih dreves! Vsako je nekaj posebnega.«

Jurij se je nasmehnil.

»Prav zato je gozd tako čudovit. Vsako drevo je povezano s sosednjimi drevesi, grmi, žuželkami ter drugimi organizmi, daje senco in hrano, čisti zrak proizvaja kisik in je dom številnim bitjem.«

Ko se je začel dan prevešati v večer, sta prijatelja sedla na velik štor.
Mirko je pogledal okoli sebe in opazil, da zdaj drevesa prepozna veliko bolje kot zjutraj.
»Hvala, Jurij. Danes sem se naučil, da je gozd poln skrivnosti, če jih le znaš opazovati. In če imaš s seboj prijatelja, ki ti jih razkrije.«
»In to je šele začetek,« je pomežiknil ježek.
»Naslednjič bova spoznavala gozdne živali.«
Mirko se je nasmehnil. Vedel je, da ga čaka še veliko gozdnih dogodivščin.

